

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisu kokkuvõte

2017. aastal oli ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse (edaspidi *ELMS*) vastuvõtmise eesmärk haldus- ja maksukoormuse vähendamise teel parandada väikeettevõtjate maksukäitumist ja suurendada vabatahtlikku maksukuulekust. Kehtestatud erikorruga lihtsustati nii maksude tasumise protsessi kui ka vähendati maksukoormust. Ettevõtluskonto kasutajate arv ja konto kaudu deklareeritud tulude summad on aastatega jõudsalt kasvanud. Samas on praktikas esile kerkinud mitmeid kitsaskohti, mida analüüsiti 2022. aastal koostatud väljatöötamiskavatsuses. Selles anti ülevaade teemadest, mille tõttu ettevõtluskonto ei pruugi ajas järjest enam kanda algset eesmärki ega olla mingist ajahetkest enam maksumaksja jaoks atraktiivne maksude maksmise viis.

Eelnõuga tehakse neli olulisemat muudatust ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu maksustamisel. Muudatused puudutavad nii ettevõtluskonto kasutajaid kui ka ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostvaid juriidilisi isikuid.

Ettevõtluskonto kasutusvaldkonna laiendamiseks muudetakse juriidilisele isikule teenuse osutamisel tekkivat maksukohustust. Senine täiendav tulumaksukohustus asendatakse sotsiaalmaksukohustusega. Muudatusega väheneb nii äriühingu maksukoormus kui ka suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised.

Lisaks muudetakse ettevõtlustulu maksu määra ja maksu jagamise reegleid. Muuhulgas kaotatakse kõrgem maksumäär, muutub kohustusliku kogumispensioniga (II sambaga) liitunud ettevõtluskonto kasutaja ettevõtlustulu maksu määr ja sellest tulenevalt ka maksu jagamise skeem.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna nõunik Kairi Ani (e-mail kairi.ani@fin.ee, tel 5885 1373). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-mail virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu keelelise kontrolli tegi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse järgmisi seadusi:

- ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadust (edaspidi *ELMS*) redaktsioonis RT I, 11.03.2023, 58;
- maksukorralduse seadust (edaspidi *MKS*) redaktsioonis RT I, 20.02.2024, 9;
- riikliku pensionikindlustuse seadust (edaspidi *RPKS*) redaktsioonis RT I, 14.12.2023, 7;
- sotsiaalmaksuseadust (edaspidi *SMS*) redaktsioonis RT I, 21.11.2023, 4;
- tulumaksuseadust (edaspidi *TuMS*) redaktsioonis RT I, 21.11.2023, 8.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Samuti ei ole sellel seost Euroopa Liidu õigusega.

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus oli EIS-s kooskõlastamisel 2022. aastal (eelnõu toimik nr 22-1313¹). Eelnõuga kavandatud muudatused on vastavuses väljatöötamiskavatsuses esitatuga.

Võrreldes esimesele kooskõlastusele saadetud dokumentidega, on käesolevale eelnõule lisandunud täiendav muudatus, kus ELMS-i kehtestatakse uus § 7¹ (vt eelnõu § 1 punkt 3). Muudatus ei ole regulatiivne, st see kodifitseerib üksnes täna eksisteerivat faktilist olukorda ja ei loo kellelegi uusi kohustusi ega muid koormisi. Teisisõnu, tegemist on vähetähtsa muudatusega hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punkti 5 tähenduses, kuivõrd sellega ei kaasne ei olulist õiguslikku muudatust ega muud olulist mõju. Seetõttu ei olnud vajalik koostada antud muudatuse otstarbeks väljatöötamiskavatsust.

Muudatuse eesmärk on realiseerida avaliku teabe seaduses (edaspidi *AvTs*) sätestatud nõue, mille kohaselt peab riigi andmekogu olema asutatud kas seaduse või selle alusel antud õigusaktiga, samuti suurendada üleüldist õigusselgust ning tagada ettevõtlustulu maksu andmekogus olevate andmete läbipaistvam töötlemine andmekaitse perspektiivist.

Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril. Muudatuste seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

2017. aastal oli ELMS vastuvõtmise eesmärk haldus- ja maksukoormuse vähendamise teel parandada väikeettevõtjate maksukäitumist ja suurendada vabatahtlikku maksukuulekust. Kehtestatud erikorraga lihtsustati nii maksude tasumise protsessi kui ka vähendati maksukoormust.

Ettevõtluskonto avamise võimaluse lõi krediidasutustest üksnes AS LHV Pank. Ainsaks ettevõtluskonto pakkujaks on ta jäänud tänase päevani. Vaatamata sellele on kasutajate arv kiirelt kasvanud. Kui 2019. aasta jooksul avas ettevõtluskonto 1 702 inimest ja 2020. aasta lõpuks oli see arv kasvanud 3 740 inimeseni, siis 01.04.2024. a seisuga oli kasutuses juba 23 848 ettevõtluskontot. Eeskätt on see sobilik lahendus neile füüsilistele isikutele, kes oma põhitegevuse kõrvalt osutavad väikeses mahus teenuseid või müüvad enda valmistatud kaupa. 2023. aastal tehti ettevõtluskontot kasutades igas kalendrikuus tehinguid kogusummas veidi enam kui 3,2 miljoni euro eest. Kuigi esialgsed mõjuhindangud olid tagasihoidlikumad, siis juba 2023. aastal koguti ettevõtluskonto kaudu makse veidi enam kui 7,7 miljonit eurot. Populaarsuse põhjuseid on tõenäoliselt mitu – alates madalast halduskoormusest maksude maksmisel, maksustamisreeglite lihtsusest ja arusaadavusest ning lõpetades madalama maksukoormusega.

Samas on viimasel ajal muutunud ka ettevõtluskeskkond. Covid-19 pandeemia mõjul on harjumuspärased töö tegemise viisid märkimisväärselt ümber kujunenud – esile on kerkinud platvormitöö, virtuaalne töö, diginomaadlus, iseendale tööandjaks olemine ja iseseisvad lepingupartnerid. 2021. aastal viis Arenguseire Keskus läbi küsitlusuuringu „Platvormitöö

¹ <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/6700ac5d-3766-41c0-995e-10cbfa297459>

Eestis 2021², mille raames uuriti muuhulgas ka platvormitöö tegijate kasutatavat ettevõtlusvormi. Ettevõtluskonto oli uuringu teostamise hetkel valinud üksnes 2% vastanutest, kuid tänu lihtsusele ja madalale maksukoormusele nähti selles suurt potentsiaali platvormitöö tegijate hulgas. Uuringus prognoositi, et ettevõtluskonto laialdasem kasutamine võiks riigieelarvesse tuua 68 miljonit maksutulud.

Viimastel aastatel ongi ettevõtluskonto kasutajate arv ja konto kaudu teenitud tulude summad jõudsalt kasvanud. Eeskätt on see tingitud platvormide kehtestatud nõudest, mille kohaselt peavad platvormil teenust osutavad isikud kas registreerima end füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi *FIE*), avama ettevõtluskonto või osutama teenust äriühingu kaudu. Vaatamata jõudsale kasutaja arvu kasvule on praktikas esile kerkinud mitmeid kitsaskohti, mida analüüsiti 2022. aastal koostatud väljatöötamiskavatsuses. Selles anti ülevaade teemadest, mille tõttu ettevõtluskonto ei pruugi ajas järjest enam kanda algset eesmärki ega olla mingist ajahetkest enam maksumaksja jaoks atraktiivne maksude maksmise viis.

Eelnõuga tehakse neli olulisemat muudatust ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu maksustamisel.

2.1. Äriühingule teenuse osutamine

ELMS vastuvõtmisel kehtestati kuritarvituste vältimiseks ja konto eesmärgipäraseks kasutamiseks mitmeid kitsendusi ettevõtluskonto maksustamisreeglites. Peamise ohuna nähti töösuhte³ asendamist ettevõtluskonto kaudu toimuva näiliku ettevõtlussuhtega ja sedakaudu tasu maksja maksukoormuse vähendamist. Sarnaseid kuritarvitusi esines hulgaliselt mikroettevõtte maksu rakendavas Lätis ning eesmärk oli Eestis seda vältida. Kõige karmim piirang oleks olnud äriühingutele teenuse osutamise keeld. Toona eelistati sellele lahendust, mille kohaselt äriühingule teenuse osutamine on lubatud, kuid äriühingul⁴ tuleb tasuda sellelt tulumaksu tulumaksuseaduse (edaspidi TuMS) § 51 lõike 2 punkti 1 alusel kui ettevõtlusega mitteseotud kulult. Selle tulemusel maksab lisaks ettevõtluskonto kasutaja makstavale ettevõtlustulu maksule samalt summalt tulumaksu ka äriühing, mis tasandab ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu ja palgatulu maksukoormuse erinevust.

Täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot otstarbekam kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine juriidilisel isikul tekkiva täiendava maksukohustuse tõttu hetkel pigem välistatud. Seda ka juhul, kui konkreetne tegevus vastab ettevõtluse tunnustele ja pole märke näilikust ettevõtlusest ega sedakaudu maksudest kõrvalehoidmisest.

Seega võib äriühingu täiendav tulumaksukohustus piirata ettevõtluskonto kasutaja tegevusvaldkonda. Niisamuti mõjutab see teenust ostva äriühingu otsuseid. Tõenäoliselt eelistab äriühing tellida teenust isikult, kelle puhul ei lisandu talle täiendavat maksukohustust.

²https://arenguseire.ee/wp-content/uploads/2021/08/2021_platvormitoo_uuring.pdf

³ Kui kontekstist ei tulene teisiti, mõistetakse selles dokumendis töösuhtena ka füüsilise isiku poolt teenuse osutamist võlaõigusliku lepingu alusel.

⁴ Kõnealune kohustus laieneb ka residendist mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele (TuMS § 51 lg 3) ning mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale (TuMS § 53 lg 5). Olemuslikult sarnane täiendav maksukohustus tekib ka füüsilisest isikust ettevõtjal, kes ostab teenust ettevõtluskonto kasutajalt (TuMS § 34 punkt 13). Lihtsuse huvides hõlmab käesolevas seletuskirjas mõiste „äriühingu“ kõiki eelnimetatud isikuid.

Ettevõtluskonto kasutusvaldkonna laiendamiseks muudetakse eelnõuga äriühingule teenuse osutamisel tekkivat maksukohustust. Väljatöötamiskavatsuses esitati äriühingu täiendava tulumaksukohustuse muutmise alternatiivina selle osaline (kuni 500 euro ulatuses kalendrikuus) või täielik kaotamine. Täiendava analüüsi ja väljatöötamiskavatsusele esitatud tagasiside tulemusena neid alternatiive siiski töösse ei võetud, kuna kuritarvituste riske ei ole võimalik piisavalt maandada. Kultuuriministeeriumi pakutud alternatiivlahendus asendada tulumaks sotsiaalmaksuga maandab eelviidatud kuritarvituste riski ja aitab leevendada üht ettevõtluskonto kasutaja suurimat probleemi ehk ravikindlustuse lünklikkust. Eeltoodud põhjusel senine täiendav tulumaksukohustus kaotatakse ja selle asemele kehtestatakse kohustus tasuda 50%-lt teenustasu summalt sotsiaalmaksu. Muudatusega väheneb nii äriühingu maksukoormus kui ka suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised.

2.2. Madalama maksumäära rakendamise piirmäär

Kehtiva korra kohaselt on ettevõtlustulu maksul kaks määra – 20%-line maksumäär rakendub tuludele, mis ei ületa kalendriaastas 25 000 eurot ja 40%-line määr 25 000 kuni 40 000 eurot teenides. ELMS eelnõu menetlemisel oli keskmine brutokuupalk 1 201 eurot. Seega madalam maksumäär kohaldus tulule, mis oli kuu kohta arvestatuna võrdne 1,7-kordse keskmise töötasuga. 2023. aasta IV kvartaliks on keskmine töötasu kasvanud 1 904 euron, mis tähendab, et ettevõtluskonto kasutajal, kes teenib rohkem kui 1,09-kordset keskmist töötasu, tuleb seda ületavalt summalt tasuda maksu kõrgema määra alusel. Keskmine palk on nimetatud perioodil kasvanud enam kui 58% ning lähiaastatel prognoositakse palgakasvu jätkumist.

Kuigi madalama maksumäära piirmäärade lähedast tulu (24 000 kuni 25 000 eurot) teenivaid ettevõtluskonto kasutajaid ei ole palju, on nende arv siiski aastatega kasvanud kümnekordseks. Veelgi enam on suurenenud nende ettevõtluskonto kasutajate arv, kes on teeninud enam kui 25 000 eurot aastas. Kui 2019. aastal oli neid 3, siis 2023. aastal juba 136. Ka keskmine aastatulu on vaadeldaval perioodil oluliselt kasvanud – 31%. Seega on kõik eeltoodud näitajad viimastel aastatel märkimisväärselt tõusnud.

Piirmäära tõstmata jätmine võib omada selgelt negatiivset mõju ettevõtluskonto kasutusaktiivsusele. Lisaks võib see suurendada võimalust, et kõrgema maksumäära vältimiseks jäetakse tulud ettevõtluskontole kandmata ja maksud tasumata. Selle ärahoidmiseks on oluline ajakohastada madalama maksumäära rakendamise ülempiiri. Kõrgema maksumäära täiendav tõstmine oleks ebamõistlik⁵, kuna kõrgemat maksumäära saaks rakendada väga väikeses tulude vahemikus. Seetõttu eelnõuga kõrgem maksumäär kaotatakse ja 20%-line maksumäär kohaldub kogu ettevõtluskontole kantud tulule.

2.3. Ettevõtlustulu maksumäär ja selle jagamise reeglid

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus tugineb reeglile, et kogutavast maksust kaetakse kõik väikeettevõtja ettevõtlustulu maksustamisel kohalduvad kohustuslikud maksud ja maksed. Sotsiaal- ja tulumaksule lisandub II sambaga liitunute puhul ka sissemakse pensioni II sambasse. Seaduse vastuvõtmise hetkel oli see kas tulenevalt vanusest või varasemalt esitatud liitumisavaldusest II sambaga liitunule kohustuslik.

2021. aasta 1. jaanuaril jõustusid kogumispensionisüsteemi muudatused, mis oluliselt muutsid II sambaga liitumise aluspõhimõtteid. Muudatuste jõustumise järgselt ei ole enam tegemist kohustusliku skeemiga. Samas ei ole ettevõtlustulu maksust olnud kunagi võimalik katta erinevaid sotsiaalkaitse tagamiseks makstud vabatahtlikke makseid. Selle võimaldamine

⁵ Seaduse vastuvõtmise hetkel olnud kõrgema maksumäära piiri ja keskmise palgaga proportsiooni säilitamiseks tuleks tänasel päeval tõsta piirmäär 25 000 eurolt 38 200 eurole.

vähendaks ettevõtlustulu maksu solidaarsuskomponenti ning ei oleks horisontaalse õigluse vaates teiste maksumaksjate suhtes õiglane. Maksukuulekus on aga selges sõltuvuses õiglustundega ning selle vähenemisel võib olla negatiivne mõju maksulaekumisele. Lisaks jõustusid 2024. aasta 1. jaanuaril kogumispensionide seaduse muudatused, mille kohaselt on alates 2025. aastast võimalik suurendada kogumispensioni makse määra vabatahtlikult, mis võimendab probleemi veelgi. Hetkel moodustab tulu- ja sotsiaalmaksu katteks kantav osa ettevõtlustulu maksust 97-100%. Muudatuse tegemata jätmisel langeks nimetatud osakaal 90%-ni. Sisuliselt tähendaks see seda, et pensioni II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja solidaarne panus tulu- ja sotsiaalmaksu näol oleks mitteliitunutega võrreldes juba arvestatavalt väiksem.

Ettevõtlustulu maksu jagamisskeem mõjutab ka ettevõtluskonto kasutaja ravikindlustuskaitse saamise tingimusi. Sama tulu suuruse juures on sotsiaalmaksu osa suurem II sambaga mitteliitunud ettevõtluskonto kasutajal. Samas ravikindlustuskaitse saamiseks nõutav minimaalne sotsiaalmaksu laekumine on neil sama (2024. aastal 239,25 eurot kuus). Selleks, et ettevõtluskonto kasutaja eest laekuks nõutav minimaalne sotsiaalmaksu summa, tuleks käesoleval aastal pensioni II sambaga mitteliitunud ettevõtluskonto kasutajal teenida 1 921,25 ja II sambaga liitunud kasutajal 1 993,75 eurot kuus. Kui juba hetkel oleks võimalik vabatahtlikult suurendada kogumispensioni makse määra 6%-ni, peaks teenitav tulu küündima ravikindlustuskaitse saamiseks juba 2 138,75 euronit kuus. Eeltoodust nähtub, et kohustusliku kogumispensioni makse määra vabatahtlik suurendamine tõstaks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olevat tulu suurust veelgi.

Eeltoodud põhjustel muudetakse eelnõuga nii ettevõtlustulu maksu määra kui ka laekunud maksu jagamise reegleid. Muudatuste kohaselt on II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajal ettevõtlustulu maksu määr kogumispensioni makse määra (2, 4 või 6 protsendipunkti) võrra suurem. Seega edaspidi on ettevõtlustulu maksu määr kas 20%, 22%, 24% või 26%. Kõigil eelkirjeldatud juhtudel jagatakse 20 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust vastavalt tulu- ja sotsiaalmaksu reeglitele proportsionaalselt nende nominaalsetele maksumääradele. Kuna tulumaksu määr tõuseb 2025. aasta alguses 22%-le⁶, jagatakse 22/55 tasutud ettevõtlustulu maksust tulumaksu ja 33/55 sotsiaalmaksu jagamise reeglite kohaselt. II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja puhul kantaks vastavalt kas 2, 4 või 6 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust isiku valitud pensionifondi või pensioni investeerimiskontole.

Seega vaatamata asjaolule, et ettevõtlustulu maksu määr suureneb kogumispensioni makse määra võrra, on ka selle osa puhul jätkuvalt tegemist ettevõtlustulu maksuga. Ka muudatuste järgselt ei maksa ettevõtluskonto kasutaja eraldi kogumispensioni makset, vaid osa ettevõtlustulu maksust kantakse II sambasse.

2.4. Ettevõtluskonto numbri avalikustamine

Füüsiliselt isikult võlaõigusliku lepingu alusel teenuse ostmisel ei tule väljamakse tegijal teenustasult makse tasuda või kinni pidada üksnes juhul, kui nende tasumise kohustus on tasu saajal. Üldjuhul on võimalusi selleks kaks – kas tasu saaja on registreeritud FIE-na või makstakse tasu ettevõtluskontole. Esimesel juhul on tasu maksjal võimalik äriregistrist üle kontrollida, kas teenuse osutaja väide FIE-na tegutsemise kohta vastab tõele. Samas ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes puudub tellijal võimalus kontrollida, kas esitatud arvelduskonto numbri puhul on tegemist ettevõtluskontoga. See omakorda sisaldab väljamakse tegija jaoks teatavat maksuriski. Kui konto, kuhu ülekanne tehti, pole siiski ettevõtluskonto,

⁶ Tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seadus, 20.06.2023

tuleks väljamakse tegijal kanda tasu saaja töötamise registrisse (edaspidi *TÖR*), esitada makstud teenustasu kohta deklaratsioon (vorm TSD) ja tasuda sellelt tööjõumaksud.

Hetkel ei ole ettevõtluskonto andmed seaduste kohaselt avalikud, mistõttu ei ole maksuhalduril ega krediitiasutusel võimalik nimetatud andmeid kolmandatele isikutele esitada, kuigi päringu esitajal võib olla põhjendatud vajadus sellise info järele. Eelnõuga täiendatakse MKS-s toodud maksukohustuslase nõusoleku ja teadmista avalikustatavate andmete loetelu. Sellesse nimekirja lisatakse ettevõtlustulu maksu maksmiseks kasutatava konto number. Muudatus välistab võimaluse, et ettevõtluskonto on küll avatud ja teenuse ostjale on näha ettevõtluskonto omamise fakt, kuid teenitav ettevõtlustulu suunatakse muule pangakontole. Seega vähendab muudatus ka kuritarvituste võimalusi.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadust (eelnõu § 1), maksukorralduse seadust (eelnõu § 2), riikliku pensionikindlustuse seadust (eelnõu § 3), sotsiaalmaksuseadust (eelnõu § 4) ja tulumaksuseadust (eelnõu § 5).

Paragrahvi 1 punktiga 1 tehakse muudatus ELMS §-s 4, mis sätestab ettevõtlustulu maksu määrad. Selle paragrahvi punkti 1 alusel on maksumäär 20%, kui kalendriaastas on teenitud kuni 25 000 eurot. Tulult, mis ületab 25 000 eurot, on maksumäär 40% (§ 4 p 2). Eelnõuga kõrgem maksumäär kaotatakse.

Lisaks tehakse maksumäära reguleerivas sättes muudatused, mis tulenevad pensioni II samba muutmisest. Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus tugineb reeglile, et kogutavast maksust kaetakse kõik väikeettevõtja ettevõtlustulu maksustamisel kohalduvad kohustuslikud maksud ja maksed. Sotsiaal- ja tulumaksule lisandub II sambaga liitunute puhul ka sissemakse pensioni II sambasse. Seaduse vastuvõtmise hetkel oli see kas tulenevalt vanusest või varasemalt esitatud liitumisavaldusest II sambaga liitunule kohustuslik. 2021. aasta 1. jaanuaril jõustusid kogumispensionide süsteemis muudatused, mis oluliselt muutsid II sambaga liitumise aluspõhimõtteid. Muudatuste jõustumise järgselt ei ole enam tegemist kohustusliku skeemiga. Lisaks jõustusid 2024. aasta 1. jaanuaril kogumispensionide seaduse muudatused, mille kohaselt on alates 2025. aastast võimalik suurendada kogumispensionide makse määra vabatahtlikult, mis võimendab probleemi veelgi.

Eelnimetatud põhjusel suurendatakse eelnõuga ELMS § 4 lõikes 1 toodud ettevõtlustulu maksu määra kogumispensionide seaduse §-s 9 sätestatud makse määra võrra ja seda juhul, kui ettevõtluskonto kasutaja on liitunud II sambaga (ELMS § 4 lõige 2). Seega tavapäraselt kogumispensionide makset (2%) tasuva ettevõtluskonto kasutaja lõplikult ettevõtlustulu maksu määraks jääb 22%. Kõrgendatud määraga kogumispensionide makset tasuva isiku puhul oleks see vastavalt kas 24% või 26%.

Paragrahvi 1 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks ELMS § 7. Nimetatud sätte kohaselt tuleks töötamise registrisse kanda ka ettevõtlustulu maksu maksja. Kuigi reeglina teeb töötamise registri kandeid tööd võimaldav isik, siis antud isikute grupi puhul oli see ülesanne pandud maksuhaldurile.

ELMS vastuvõtmise hetkel plaanitud ettevõtluskonto kasutaja töötamise registrisse kandmine praktikas ei ole realiseerunud. Teistele asutustele info edastamiseks on maksuhaldur kasutanud töötamise registri asemel teisi registreid. Ka maksumaksjale ei annaks taoline registreering

täielikku kindlust, et konkreetsel juhul lasub maksukohustus tasu saajal. Viimati nimetatud probleemi lahendamiseks muudetakse käesoleva eelnõuga MKS § 27 ning maksuhaldurile antakse õigus avalikustada ettevõtluskonto kasutaja andmed (nimi, isikukood) ja ettevõtluskonto number (vt eelnõu § 2 punkti 3 selgitusi).

Paragrahvi 1 punktiga 3 kehtestatakse ELMS-i uus § 7¹, mille lõige 1 määratleb ettevõtlustulu maksu andmekogu maksukohustuslaste registri alamregistrina ning mille kohaselt selle pidamise kord sätestatakse maksukohustuslaste registri põhimääruses. Tegemist on tüüpilise sättega, mis saadab ka teisi Maksu- ja Tolliameti poolt hallatud andmekogusid, küll mõistagi *mutatis mutandis* sõnastatud korras, näiteks maksukorralduse seaduses reguleeritud töötamise register (MKS § 25¹ lõige 1), laoarvestuse ja -aruandluse andmekogu (MKS § 25⁹ lõige 1) ning töövõtuahela ja töötamise kestuse andmekogu (MKS § 25¹⁰ lõige 1), või alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduses (edaspidi *ATKEAS*) reguleeritud maksumärkide andmekogu (*ATKEAS* § 49⁶).

Kehtestatava paragrahvi lõige 2 näeb ette andmekogu eesmärgi, milleks on talletada andmeid ettevõtluskontot kasutava füüsilise isiku ning ettevõtluskontole laekuvate summade kohta.

Vajadus eelnimetatud sätete järele tuleneb AvTS § 43¹ lõikest 1 ning § 43³ lõikest 1, mis sätestavad, et AvTS-i tähenduses riigi andmekogu peab olema asutatud kas seadusega või seaduse alusel antud õigusaktiga. Kuigi ELMS jõustus 2018. aasta alguses ja ettevõtlustulu maksu andmekogu on faktiliselt eksisteerinud juba ca 6 aastat, siis siiani on paraku see andmekogu olnud juriidiliselt defineerimata nii seaduse kui ka maksukohustuslaste registri põhimääruse tasandil. See puudus aga käesoleva eelnõu raames likvideeritakse, ehk edaspidiselt on ettevõtlustulu maksu andmekogu fikseeritud nii ELMS-s kui ka maksukohustuslaste registri põhimääruses.

Kuna muudatus üksnes kodifitseerib täna faktiliselt eksisteerivat olukorda, siis ei kaasne muudatusega mitte mingit tuntavat mõju, st see ei loo kellelegi täiendavaid kohustusi ega tekita muid koormisi. Faktilise mõju puudumise tõttu ei ole vajalik teostada kõnealuse muudatuse otstarbeks mõjuanalüüsi.

Paragrahvi 1 punktiga 4 muudetakse ELMS § 8, mis kehtestab ettevõtlustulu maksu jaotamise põhimõtted. Muudatus on muuhulgas seotud ELMS §-s 4 tehtavate muudatusega, mille kohaselt suureneb maksumäär, kui ettevõtluskonto kasutaja on liitunud II sambaga.

Sarnaselt praegusega sõltuvad ka edaspidi ettevõtlustulu maksu jagamise reeglid sellest, kas ettevõtlustulu maksu maksja on II sambaga liitunud või mitte. Alates 2025. aastast lisaks ka sellest, kas ta on oma kogumispensioni makse määra vabatahtlikult suurendanud. Ettevõtlustulu maksu määr on ELMS §-s 4 tehtavate muudatuste järgselt kas 20%, 22%, 24% või 26%. Kõigil eelkirjeldatud juhtudel jaotatakse 20 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust proportsionaalselt tulu- ja sotsiaalmaksu nominaalsetele maksumääradele. Kuna tulumaksumäär tõuseb 2025. aasta alguses 22%-le, jaotatakse 22/55 tasutud ettevõtlustulu maksust tulumaksu ja 33/55 sotsiaalmaksu jagamise reeglite kohaselt. II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja puhul kantaks vastavalt kas 2, 4 või 6 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust isiku valitud pensionifondi või tema pensioni investeerimiskontole.

Eelnõuga kehtestatava maksu ja selle jaotamisreeglite korral kohalduks kõigile ettevõtluskonto kasutajatele ravikindlustuskaitse saamiseks sama tulu piirmäär. Lisaks suureneksid oluliselt ettevõtluskonto kasutaja sissemaksed II sambasse. Kui kehtiva seaduse kohaselt on 2 000 eurot

teeniva ettevõtluskonto kasutaja pensionifondi või -kontole kantava kogumispensioni makse osa 14,55 eurot, siis uue maksude jagamisreegli kohaselt oleks see 120 eurot. Seda siis juhul, kui kogumispensioni makse määra on vabatahtlikult suurendatud 6%-ni.

Paragrahvi 2 punktiga 1 võetakse MKS § 25¹ lõike 3 punktist 1 välja viide ettevõtlustulu maksu maksjale ja § 2 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks MKS § 25¹ lõike 4 punkt 17. Nimetatud sätete kohaselt kantakse töötamise registrisse ka ettevõtlustulu maksu maksja. Taoline kohustus tuleneb ELMS §-st 7. Kuigi reeglina teeb töötamise registri kandeid tööd võimaldav isik, siis antud isikute grupi puhul oli see ülesanne pandud maksuhaldurile.

ELMS vastuvõtmise hetkel plaanitud ettevõtluskonto kasutaja töötamise registrisse kandmine praktikas sellisel kujul ei ole realiseerunud. Teistele asutustele on info edastamiseks kasutatud töötamise registri asemel teisi kanaleid, mistõttu muudetakse MKS § 25¹ lõike 3 punkti 1 ja tunnistatakse kehtetuks MKS § 25¹ lõike 4 punkt 17.

Paragrahvi 2 punktiga 3 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 12. Uue punktiga lisatakse avalike andmete loetellu ettevõtlustulu maksu maksja andmed (nimi ja isikukood) ning ettevõtluskonto number.

SMS § 2 lõike 9 ja TuMS § 1 lõike 5 kohaselt vabaneb väljamakse tegija võlaõigusliku lepingu alusel füüsilisele isikule makstud teenustasult maksude tasumisest, kui tasu maksustatakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse kohaselt ehk kantakse ettevõtluskontole. Kuna nõ tavalisele arvelduskontole tasu kandmine võib tasu maksjale kaasa tuua arvestatava maksukohustuse, on tasu maksjal põhjendatud soov kontrollida esitatud andmete õigsust ehk saada kinnitus, kas teenuse osutaja esitatud arvelduskonto vastab ELMS § 1 lõikes 2 sätestatud tingimustele. Ettevõtluskonto kasutaja kontoandmete kontrollimise võimalus aitab maandada teenust telliva isiku riski saada täiendav maksukohustus ettevõtluskonto kasutaja tahtlikult või juhuslikult esitatud valeandmete tõttu.

ELMS § 5 lõike 3 kohaselt on krediidasutusel kohustus esitada maksuhaldurile ettevõtluskonto avamise lepingu sõlmimisel või selle lõpetamisel andmed konto kasutaja kohta. Muuhulgas esitatakse maksuhaldurile ettevõtluskonto number, mistõttu käesoleva muudatuse tõttu krediidasutuse ja maksuhalduri vahelist andmevahetust täiendada ei ole vaja.

Ettevõtluskonto puhul on tegemist kontoga, kuhu võib kanda üksnes ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel maksustatavaid tulusid (ELMS § 1 lg 3) ehk kontoga, kuhu kantakse üksnes ettevõtlustulu. Seega pole tegemist eriliiki isikuandmetega. Ettevõtluskonto numbri avalikustamise põhiseaduslikkuse analüüs on toodud käesoleva peatüki viimases alalõigus „Muudatuste kooskõla põhiseadusega“.

Paragrahviga 3 muudetakse RPKS § 12 lõike 2 punkti 1, mis reguleerib isikustatud sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osana arvesse võtmise reegleid. Sätet täiendatakse viitega SMS § 2 lõike 1 punktile 10. Nimetatud punkti alusel makstud sotsiaalmaks võetakse pensionikindlustuse osana arvesse, kui see on deklareeritud. SMS § 2 lõike 1 punkti 10 puhul on tegemist punktiga, mille alusel maksab sotsiaalmaksu juriidiline isik või FIE, kui ta ostab teenust ettevõtluskonto kasutajalt. Muudatus on seotud eelnõu §-s 4 tehtavate muudatustega.

Paragrahvi 4 punktiga 1 täiendatakse SMS § 2 lõiget 1 punktiga 10. Tegemist on osaga muudatusest, millega kaotatakse kuritarvituste vältimiseks kehtestatud täiendav tulumaksukohustus ning selle asemel kehtestatakse täiendav sotsiaalmaksukohustus.

Kuritarvituse oht seisneb töösuhte asendamises ettevõtluskonto kaudu toimuva näiliku ettevõtlussuhtega ja sedakaudu tasu maksja maksukoormuse vähendamises.

SMS § 2 lõikesse 1 lisatava uue punkti (p 10) kohaselt tuleb võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavale isikule makstud tasult maksta sotsiaalmaksu, kui tasu makstakse ettevõtluskonto kasutajale juriidilise isiku poolt. Maksukohustus lasub teenuse ostjal. Maksu ei tule tasuda kogu teenustasult, vaid seaduses sätestatud osalt. Eelnõu kohaselt on selleks 50%. Teenustasust sotsiaalmaksuga maksustatava osa määramisel on lähtutud mitmest näitajast. Esiteks sotsiaalmaksuga maksustatava tulu suurusest, millest alates tekib õigus ravikindlustuskaitsele. See ei oleks teiste maksumaksjate suhtes õiglane, kui ettevõtluskonto kasutaja saaks ravikindlustuskaitse teistest aktiivselt tegutsevatest inimestest väiksema tulu teenimisel⁷. Lisaks peaks teenustasu maksja sotsiaalmaksuga maksustatava osa määramisel arvestama väljatöötamiskavatsuses tõstatatud probleemiga, et täiendav maksukohustus peaks takistama töösuhte asendamist näiliku ettevõtlusega. Samas on jätkuvalt muudatuse üks eesmärkidest vähendada teenuse ostja maksukoormust, kuid seda piirini, mis tagab kuritarvituste vältimise. Teenustasu kogu ulatuses sotsiaalmaksuga maksustades oleks tulemus äraspidine ehk olukorra soodsamaks muutmise asemel äriühingu maksukoormus suureneks. Eelnõus pakutava variandi puhul väheneb äriühingu efektiivne maksumäär 25%-lt 16,5%-le.

Muudatuse puhul ei ole tegemist tavapärasel viisil aktiivse tulu sotsiaalmaksuga maksustamisega. Sarnaselt tulumaksuga on ka sotsiaalmaksu puhul tegemist juriidilise isiku täiendava maksukohustusega, mille peamiseks eesmärgiks on tasandada ettevõtluskonto kasutaja ja tööjõu maksukoormuse erinevust. Vaatamata eelmainitud olemuslikule erinevusele tasutakse sotsiaalmaksu uue punkti alusel maksutehniliselt siiski sarnaselt muu aktiivse tuluga ehk igakuiselt ja isikustatult. Erinevalt muust aktiivsest tulust ettevõtluskonto kasutajale makstud tasult töötuskindlustusmakset ega kogumispensioni makset kinni ei peeta. Samas võetakse makstud sotsiaalmaks tavapärasel viisil arvesse tagatiste määramisel. Selle tulemusel võib ettevõtluskonto kasutaja saada ravikindlustuskaitse ning suurenevad tema ajutise töövõimetuse hüvitis, tulevane pension ja vanemahüvitis. Kehtivate reeglite kohaselt peab 2025. aastal ravikindlustuskaitse saamiseks olema ettevõtluskonto kasutaja tulu vähemalt 2 255 eurot kuus. Muudatuse järgselt üksnes äriühingule ettevõtluskonto kaudu teenust osutades langeks ravikindlustuskaitse saamiseks nõutav tulu piir 950 eurole kuus.

Seega kätkeb eelkirjeldatud viisil ühe maksu teisega asendamine endas mitut eelist. Esiteks suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised. Tagatiste puudumine ja lünklikkus on täna ettevõtluskonto kasutaja üks peamistest probleemidest. Samas väheneb teataval määral juriidilise isiku⁸ maksukoormus, mis omakorda suurendab ettevõtluskonto kasutaja võimalust osutada teenust ka juriidilistele isikutele. Lisaks koheldakse sarnases olukorras olevaid erinevaid juriidilisi isikuid sarnaselt. Hetkel laieneb täiendav tulumaksukohustus ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult üksnes FIE-le, residendist äriühingule, mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele (TuMS § 51 lg 3) ning mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale (TuMS § 53 lg 5). Samas ei teki täiendavat tulumaksukohustust, kui teenuse saaja on avalik-õiguslik juriidiline isik, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või mitteresidendist juriidiline isik, kellel ei ole Eestis

⁷ 2025. aastal eeldab ravikindlustuskaitse saamine vähemalt 820 euro suuruse tulu teenimist ja sellelt sotsiaalmaksu tasumist. Käesoleva muudatuse jõustumisel on ettevõtluskonto kasutajal õigus ravikindlustuskaitsele, kui juriidilisele isikule on teenust osutatud vähemalt 950 euro eest.

⁸ Lihtsuse huvides hõlmab käesolevas seletuskirjas mõiste „juriidiline isik“ kõiki isikuid, kellel tekib SMS § 2 lõike 1 punkti 10 alusel sotsiaalmaksu tasumise kohustus ehk FIE-t, residendist äriühingut, sihtasutust, juriidilisest isikust usulist ühendust, mitteresidendist juriidilist isikut, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad, avalik-õiguslikku juriidilist isikut ning riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutust.

püsivat tegevuskohta, kuna nimetatud isikutele ei laiene kohustus tasuda tulumaksu TuMS § 51 alusel. Sotsiaalmaksukohustuse kehtestamisel taoline ebavõrdne kohtlemine kaob. Lisaks eeltoodule on tagatud kõige olulisem ehk täiendav sotsiaalmaksukohustus piirab jätkuvalt kuritarvituste võimalusi.

Sättega kehtestatav maksukohustus ei ole lausaline. Selle kohaldamisel rakenduvad kaks erisust, mille täpsemaid tingimusi on selgitatud eelnõu § 4 punkti 4 juures.

Eelnõu § 4 punktiga 2 muudetakse SMS § 9 lõike 1 punkti 1. Paragrahvis 9 sätestatakse sotsiaalmaksu maksmise kord. Nimetatud sättes muudetakse viidet maksuobjektile ja loetellu lisatakse uus punkt, mille alusel juriidiline isik maksab sotsiaalmaksu ettevõtluskonto kasutajale makstud poolelt teenustasu summalt. Muudatuse kohaselt deklareeritakse ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu igakuiselt ja isikustatult.

Eelnõu § 4 punktiga 3 muudetakse SMS § 9 lõike 1 punkti 2. Nimetatud punkti kohaselt ei tule võlaõigusliku lepingu alusel tasu maksval isikul tasuda sotsiaalmaksu, kui tasu saaja on füüsilisest isikust ettevõtja ja tasu on saaja ettevõtlustuluks. Sättes toodud laiendatakse ka olukorrale, kui tasu makstakse ettevõtluskontole. Ettevõtluskontole kantakse ELMS § 1 lõikes 3 nimetatud tulu, mis on teenitud füüsilise isikuna. Tegemist on tehnilise täpsustusega, kuna kirjeldatav vabastus on kehtiva seaduse kohaselt tuletatav SMS § 2 lõikes 9 sätestatust. Pärast maksuobjekti laiendamist ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasule on õigusselguse huvides taoline täpsustus siiski kohane.

Eelnõu § 4 punktiga 4 täiendatakse SMS § 9 lõiget 1 kahe uue punktiga, mis vabastab tasu maksja sotsiaalmaksu tasumise kohustusest nende punktides toodud juhtudel. Punkti 2¹ kohaselt ei tule ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes tasuda täiendavalt sotsiaalmaksu füüsilisel isikul. Ettevõtluskonto kasutamise kuritarvituste võimalus puudutab eeskätt ettevõtlusega tegelevaid isikuid, mistõttu ei kohaldu kõnealune vabastus füüsilisest isikust ettevõtja puhul. Lisaks füüsilisele isikule on sotsiaalmaksu tasumisest vabastatud mitteresidendid, kellel puudub Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad, kuna neil puudub püsivam side Eestiga. Füüsilise isiku ja mitteresidendi puhul sotsiaalmaksu osa siiski laekumata ei jää. Seda tasub ettevõtluskonto kasutaja, kellelt laekunud ettevõtlustulu maksust osa kantakse sotsiaalmaksu katteks.

Seega ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes hakkavad sotsiaalmaksu tasuma residendid juriidilised isikud, riigi- või kohaliku omavalitsusüksuse asutused, mitteresidendid, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad. Tegemist on isikutega, kelle puhul töösuhte asendamine näiliku ettevõtlusega avaldaks olulist mõju maksulaekumisele ja teenuse osutajate sotsiaalsetele tagatistele.

Teine erisus (§ 9 lõike 1 punkt 2²) puudutab platvormi vahendusel äriühingule teenuse osutamist. Juhul kui teenuse osutajaks on ettevõtluskonto kasutaja, on olemuslikult tegemist väikeettevõtlusega ning sel viisil teenitud tulude maksustamisel peaksid kohalduma üksnes ettevõtlustulu maksustamise reeglid. Maksude kokkuhoiule ja kuritarvitustele taoline ärimudel ei viita. Lisaks kohustab maksualase teabevahetuse seadus esitama kõikide platvormilt tasu saavate isikute kohta maksuhaldurile andmed, mis omakorda välistab võimaluse saada platvormi vahendusel maksustamata tulu.

Siiski pole platvormide vahendusel äriühingule osutatavatele teenustele kehtestatav sotsiaalmaksu vabastus lausuline. Erisus ei rakendu kahel juhul. Esiteks nende teenuste puhul, kui tegemist on olemuslikult tööjõurendiga. Välistuse eesmärk on kuritarvituste vältimine.

Töölepinguseaduse kohaselt on renditöö puhul tegemist kolmepoolse töösuhtega. Kui klassikalises töösuhtes osaleb kaks poolt – töötaja ja tööandja – siis renditöö puhul osaleb töösuhtes ka kolmanda poolena kasutajaettevõtja. Renditöösuhte puhul sõlmib tööandja ehk rendiagentuur renditöötajaga töölepingu, mille alusel lähetab ta renditöötaja ajutiselt tööd tegema kolmanda isiku ehk kasutajaettevõtja juurde viimase juhtimisel ja järelevalve all. Kasutajaettevõtja on töölepingu seaduse kohaselt kolmas isik, kelle juhtimisele ja kontrollile alludes töötaja ajutiselt tööd teeb. Olemuslikult sarnast skeemi kasutatakse ka platvormide vahendusel tehtavate nõ tööampsude korral. Reeglina ei sõlmita sellisel juhul töö tegijaga töölepingut, vaid võlaõiguslik teenuse osutamise leping (nt käsundusleping). Selliseid töö tegijaid kasutatakse peamiselt ajutise koormuse suurenemise perioodil või haigestunud või puhkusel oleva töötaja asendamiseks. Traditsioonilisest platvormi vahendatavast teenusest eristab tööampsu nt töö tegemine eelnevalt kindlaks määratud ajal ja kohas, tellija töövahendite kasutamine, töö tegemine tellija juhiste kohaselt ning tehtav töö on kokkulepitud ajaraamis kestev ja jätkuv. Eelnevast nähtub, et tööampsude korral kohalduvad pigem need tunnused, mis on iseloomulikud töösuhtele. Seega transpordi- või kullerteenuse ostmisel täiendavat sotsiaalmaksu tasuda ei tule, kuid platvormi vahendusel teatud tundideks või päevadeks tööd tegema võetud inimesele makstud tasule vabastus ei kohaldu. Kui platvorm pakub äriühingule ajutist tööjõudu, siis peaksid ka edaspidi töö tegijale makstava tasu maksustamisel rakenduma tavapärased töötasu maksustamise reeglid.

Eelnevalt kirjeldatule on sättesse lisatud ka teine välistus, mille eesmärk on samuti vähendada kuritarvituste võimalusi ning mille rakendumisel tuleb platvormi vahendusel ettevõtluskonto kasutajale makstud tasult maksta äriühingul sotsiaalmaksu. Kui platvormi vahendusel oleksid kõik äriühingule osutatavad teenused täiendavast sotsiaalmaksust vabastatud, on võimalik, et arendatakse platvorm, mille kaudu saab tellida kõikvõimalikke teenuseid. See omakorda võimaldaks täna ettevõtluskonto kasutaja poolt otse äriühingule teenuse osutamine suunata läbi platvormi, mis vabastaks teenuse tellija täiendavast sotsiaalmaksust. Selle vältimiseks lisatakse seadusesse täpsustus, et teenuse ostmisel platvormi vahendusel ei tohiks teenuse osutaja olla tuvastatav. See vähendab võimalust, et enne teenuse osutamist registreerib ettevõtluskonto kasutaja end platvormile ja teenust sooviv äriühing esitab enda välja valitud teenuse osutajale tellimuse platvormi kaudu. Seega kui teenuse tellija saab enne teenuse tellimist selle osutajat kas nime või muude spetsiifiliste näitajate põhjal identifitseerida, siis kõnealune sotsiaalmaksu vabastus ei kohaldu.

Eelnõu § 5 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks TuMS § 34 punkt 13. Muudatusega kaotatakse FIE puhul kehtestatud keeld arvata ettevõtlustulust maha ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu. Olemuslikult tähendab kulu mahaarvamise keeld selle kulu tulumaksuga maksustamist. Samasisuline muudatus tehakse äriühingule, kelle puhul loeti ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu ettevõtlusega mitteseotud kuluks (TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 alusel) ja sellelt tuli tasuda tulumaksu. Käesoleva eelnõuga asendatakse see tulumaksukohustus kohustusega tasuda 50%-lt teenustasu summalt sotsiaalmaksu. FIEst teenuse ostja puhul on tasutud sotsiaalmaks ka ettevõtlustulust maha arvatav.

Eelnõu § 5 punktiga 2 muudetakse TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 selliselt, et sellest võetakse välja viide kehtetuks tunnistatavale TuMS § 34 punktile. Tegemist on sätetega, mille alusel tuleb äriühingul tasuda ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult täiendavalt tulumaksu.

ELMS-i vastuvõtmisel kehtestati äriühingule ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult tulumaksu tasumise kohustus TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 alusel. Selle tulemusel maksab lisaks ettevõtluskonto kasutaja makstavale ettevõtlustulu maksule samalt summalt tulumaksu ka äriühing, mis tasandab ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu ja palgatulu maksukoormuse erinevust. Eelkirjeldatud sätete koosmõjul ühtlustub ettevõtluskonto ja tööjõu maksukoormus – 20% ettevõtlustulu maksu tasub ettevõtluskonto kasutaja kontole laekunud summalt ja samas ulatuses tulumaksu (maksumäär 20/80) teenuse saaja. Teenuse saajale täiendava maksukohustuse kehtestamise eesmärk oli vältida töösuhte asendamist näiliku ettevõtlusega ettevõtluskonto kasutamise kaudu. Samas ei tekkinud täiendavat tulumaksukohustust, kui teenuse saaja oli avalik-õiguslik juriidiline isik, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või mitteresidendist juriidiline isik, kellel ei ole Eestis püsivat tegevuskohta, kuna nimetatud isikutele ei laiene kohustus tasuda tulumaksu TuMS § 51 alusel.

Täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot mõistlik kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine kõrgema maksukoormuse tõttu hetkel pigem välistatud.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse eelnõu jõustumine. Maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Sätestatu kohaselt jõustub seadus 2025. aasta 1. jaanuaril. Samast kuupäevast hakkavad kohalduma ka kogumispensioni makse määrad 4 ja 6%.

Muudatuse kooskõla põhiseadusega

Perekonna- ja eraelu puutumatus on sätestatud Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 26. Riigiasutused, kohalikud omavalitsused ja nende ametiisikud ei tohi kellegi perekonna- ega eraellu sekkuda muidu, kui seaduses sätestatud juhtudel ja korras tervise, kõlbluse, avaliku korra või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, kuriteo tõkestamiseks või kurjategija tabamiseks.

Eraelu kaitset aitab tagada Isikuandmete kaitse üldmäärus (EL) 2016/679 ning isikuandmete kaitse seadus. Üldmääruse artikkel 6 lõige 1 punkt (e) lubab töödelda isikuandmeid, kui isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks.

Ettevõtluskonto numbri avaldamise legitiimseks eesmärgiks on tõhustada maksukogumist ning tagada maksukohustuslaste ühetaoline kohtlemine. ELMS-s sätestatud maksustamise erikord rakendub üksnes tasu kandmisel ettevõtluskontole. Muule kontole kandmisel erikord ei rakendu ja saadud tulult võivad jääda maksud tasumata. Tasu kandmine muule kontole võib tekkida ettevõtluskonto kasutaja tahtlikult või ekslikult esitatud muu konto numbri tõttu. Mõlemal eelkirjeldatud juhul toob see tasu maksjale kaasa täiendava maksukohustuse - kõikide tööjõumaksude tasumise kohustuse. Juhul kui tasu maksjal puudub teadmine, et tegemist ei ole ettevõtluskontoga, siis ka tööjõumaksude tasumise kohustus jääb teadmatuses täitmata. Maksude korrektne tasumine, mida erikorda rakendavale kontole tasu kandmine tagab, teenib nii maksumaksjate huve kui ka avalikke huve ja on eesmärgina seega legitiimne.

ELMS-ga kehtestatud maksustamise erikord rakendub üksnes juhul, kui tasu on makstud kontole, mille kohta on sõlmitud maksustamise erikorda rakendav leping. Tasu kandmisel eelnimetatud kontole rakendub erikord automaatselt ja on välistatud maksude mittetasumine. Seega on kavandatud muudatus eesmärgi saavutamiseks sobiv, sest kontonumbri õigsuse kontrollimine vähendab maksukohustuslaste võimalusi jätta tahtlikult või ekslikult esitatud valeandmete tõttu maksud tasumata.

Eelnõus toodud ettevõtluskonto numbri avalikustamise alternatiiviks on ettevõtluskonto kasutaja poolt täiendavate tõendite esitamine tasu maksjale või tasu maksja poolt kõikidele ettevõtluskonto kasutajatele makstud tasude isikustatud deklareerimine, mis võimaldab maksuhalduril teostada maksude tasumise õigsuse kontrolli. Esimesena nimetatud alternatiiv on maksumaksjatele kindlasti koormavam, kuna ettevõtluskonto kasutaja peaks tasu maksjale esitama täiendavaid tõendeid (nt pangaga sõlmitud lepinguid või kinnitusi), et konkreetne konto on talle kuuluv ettevõtluskonto ja seda pole tasu maksmise päeva seisuga suletud. Selliseid tõendeid tuleks ettevõtluskonto kasutajal esitada vajadusel ka korduvalt. Teine variant, mille kohaselt tuleks kõik ettevõtluskontole kantud tasud deklareerida, suurendab oluliselt nii tasu maksja kui ka maksuhalduri halduskoormust ning eeldab täiendava IT-arenduse tegemist. Seega eelkirjeldatud alternatiivid ei suuda probleemi sellise efektiivsusega lahendada kui eelnõus pakutud variant.

Muudatus puudutab ettevõtlustulu teenimiseks kasutatavat kontot. Muid tulusid sellele kontole kanda ei ole lubatud (ELMS § 1 lõige 2). Ettevõtluskonto numbri avalikustamisega ei kaasne tema ettevõtlusega seotud muude andmete (ärisaladuse, tulude suuruse jms) avalikustamist. Liiasi kuulub ettevõtluseks kasutatava konto number reeglina ettevõtjate poolt omaalgatuslikult avalikustatavate andmete hulka. Seega võib kõnealust põhiõigusesse sekkumist lugeda pigem väikseks ja vähe intensiivseks. Teisalt kaalub sekkumist üles maksude kogumise efektiivsus ja teistel maksumaksjatel tekkida võiv täiendavate kulude risk. Tasu maksja täiendav maksukohustus võib ulatuda kuni 70%-ni makstud tasust. Põhjendatud on tasu maksja huvi, et see risk saaks maandatud. Seega teenib muudatus maksumaksjate ja avalikku huvi. Võttes arvesse maksukogumise tõhustamise vajadust ja maksukohustuslaste ühetaolise kohtlemise nõuet võib kõnealust muudatust pidada mõõdukaks.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei leidu õigusaktides varem kasutatavaid ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu rakendamise eeloleva mõju elu- ja looduskeskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ega muid otseseid või kaudseid mõjusid. Eelnõu rakendamine omab mõju majandusele, sotsiaalvaldkonnale ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

6.1 Kavandatud muudatus: ettevõtluskonto kasutajale teenustasu maksmisel juriidilisel isikul tekkiva tulumaksukohustuse kaotamine ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamine

Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Muudatuse tulemusel suureneb ettevõtluskonto kasutaja eest makstav sotsiaalmaksu summa, mis omakorda mõjutab tema sotsiaalmaksu laekumisest sõltuvaid sotsiaalseid tagatise. Ettevõtluskonto kaudu juriidilisele isikule teenust osutav isik võib täiendada sotsiaalmaksu tasumise tulemusel saada ravikindlustuskaitse. Lisaks suurendab see tema ajutise töövõimetus hüvitist, vanemahüvitist ja tulevast riiklikku pensioni. See omakorda suurendab ettevõtluskonto kasutaja kindlustunnet ja motivatsiooni avada ja kasutada ettevõtluskontot.

Sihtrühm: Ettevõtluskonto kasutajaid oli 2024. aasta 1. aprilli seisuga 23 848. Nii kehtiva maksustamiskorra kohaselt kui ka muudatuste järgselt ei sõltu ettevõtluskontole kantud tulu maksustamine ettevõtluskonto kasutaja elukohast. Samas on Eestis piirkondi, kus ettevõtluskonto kasutajaid on märgatavalt rohkem, mistõttu on ka neis maakondades proportsionaalselt mõjutatud sihtrühm suurem ja mõju sagedasem.

Tabel 1. Ettevõtluskonto kasutajate elukohapõhine jaotus

Harju maakond	13 961
Tartu maakond	2 675
Ida-Viru maakond	2 307
Pärnu maakond	923
Lääne-Viru maakond	554
Viljandi maakond	517
Saare maakond	326
Rapla maakond	310
Jõgeva maakond	290
Valga maakond	279
Võru maakond	218
Põlva maakond	204
Järva maakond	197
Lääne maakond	158
Hiiu maakond	76
Maakond teadmata	853

Allikas: Maksu- ja Tolliamet

Muudatus mõjutab otseselt üksnes neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes osutavad teenuseid järgmistele isikutele: FIE-d, residendist äriühingud, mittetulundusühingud, sihtasutused, juriidilisest isikust usulised ühendused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutused või mitteresidendist juriidilised isikud, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad. Hetkel ettevõtluskonto kasutajale eelloetletud isikute makstud teenustasusid isikustatult ei deklareerita, mistõttu puudub selge ülevaade taolisi teenuseid osutavate isikute arvust ja teenuste mahust. Kuna FIE-le, residendist äriühingule, mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele või mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale teenuse osutamisel tekib teenuse saajal täiendav tulumaksu tasumise kohustus, võib eeldada, et hetkel ostavad nad taolisi teenuseid üksnes piiratud mahus.

Kuigi muudatus mõjutab kõiki ettevõtluskonto kasutajaid, siis mõju ulatus sõltub sellest, kui suure osa ettevõtluskonto kasutaja tuludest moodustavad juriidilistelt isikutelt saadud teenustasud. Juhul kui täiendav sotsiaalmaksukohustus kehtiks täna ja ettevõtluskonto kasutaja osutaks teenuseid üksnes juriidilisele isikule, tuleks tal ravikindlustuskaitse saamiseks teenida

tulu vähemalt 760 eurot kuus⁹. Sellises suuruses tulu teenijaid oli näiteks 2023. aasta septembri andmete põhjal 1 255 ehk 21% sel kuul ettevõtluskonto kaudu tulu teenijatest. See oleks ligikaudne suurim arv ettevõtluskonto kasutajaid, kes muudatuse järgselt saaks ravikindlustuskaitse üksnes ettevõtluskonto kaudu tulude maksustamise alusel.

Mõju ulatus: Mõju ulatus ettevõtluskonto kasutaja tagatistele sõltub sellest, kui suure osa oma pakutavatest teenustest osutatakse isikutele, kellel tekib kohustus tasuta ettevõtluskonto kasutajale makstud tasult sotsiaalmaksu. See sõltub suuresti tegevuse valdkonnast (lapsehoidmise teenus vs programmeerimine) ning võib oluliselt erineda.

Kui tegemist on ettevõtluskonto kasutajaga, kes enamuse oma teenustest osutab juriidilisele isikule, võib mõju ulatus tagatistele olla arvestatav. Näiteks kui 2025. aastal osutaks ettevõtluskonto kasutaja teenuseid üksnes isikutele, kellel tekib eelnõu kohaselt sotsiaalmaksu tasumise kohustus, langeks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olev kuine tulu piirmäär seniselt 2 255 eurolt 950 eurole.

Võib eeldada, et võimalusel suurendavad ettevõtluskonto kasutajad teenuste osutamist juriidilistele isikutele. Eeskätt puudutab see väiksema sissetulekuga ettevõtluskonto kasutajaid, kuna selle tulemusel võib neil senisest väiksema tulu korral tekkida ravikindlustuskaitse.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju sagedus sõltub sellest, mil määral teenuse osutaja sotsiaalseid tagatiseid (nt ravikindlustust) kasutab.

Ebasoovitavate mõjude risk: Juriidiliste isikute maksukoormuse vähendamisel võib suurene risk, et võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavaid inimesi survestatakse avama ettevõtluskontot. Ettevõtluskonto kasutamisele üleminekul vähenevad teenuse osutaja töötuskindlustuse alased tagatised – ettevõtluskonto kasutaja ei tasu töötuskindlustusmaks ega saa seetõttu selles osas teistega võrdväärseid tagatiseid. Tegemist pole siiski erandliku olukorraga, kuna samaväärne tagatiste vähenemine tekib ka juhul, kui teenuse osutaja registreerib end FIE-na. Kõnealuse riski maandamise üks võimalus on elanikkonna teadlikkuse tõstmine, et ettevõtluskonto avamisega vähenevad tagatised töötuskindlustuse osas. See võimaldaks inimesel teha kaalutletud ja teadlik otsus.

Lisaks töötuskindlustusele võib ettevõtluskonto kasutamisele üleminek mõjutada ka selle kasutaja ravi- ja pensionikindlustust. Isikute arv, kelle ravikindlustustagatised võivad väheneda, oleks 2023. aasta andmete põhjal 39 655 inimest¹⁰. Sihtgrupp on kindlasti väiksem, kuna võlaõigusliku lepingu alusel saadav tulu võib olla teenitud töösuhte kõrvalt ning sellisel juhul on ravikindlustuskaitse tagatud töösuhte alusel.

Samas juriidilisele isikule lisanduva sotsiaalmaksukohustuse tõttu vähenevad ettevõtluskonto kasutaja ravi- või pensionikindlustuse tagatised võrreldes võlaõigusliku lepingu alusel teenuse osutamisega siiski üksnes marginaalselt. Lisaks tasandab II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja ettevõtlustulu maksu määra suurendamine tema tagatise II samba osas. Seetõttu on erinevate muudatuste koosmõjus ebasoovitavate mõjude risk siiski väike ja eelnevalt kirjeldatud maandamismeede, mis seisneb kontokasutajate teavitamises ja teadlike otsuste langetamises, on piisav.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude risk väike.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldamisega seotud asjaolude kirjeldus: Muudatusel on mõju ettevõtluskeskkonnale ja eeskätt väikeettevõtjate tegevusele. Olulisim mõju seisneb selles, et muudatuse tulemusena väheneb ettevõtluskonto kasutajale teenustasu maksva juriidilise isiku maksukoormus.

Hetkel kehtiv täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot mõistlik kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on

⁹ Muudatuse potentsiaalne sihtgrupp 2023.aastal oleks 760 kuni 1 800 eurot teenivad ettevõtluskonto kasutajad.

¹⁰ Isikud, kelle kuu sissetulek võlaõigusliku lepingu alusel on vahemikus 654 eurot kuni 1800 eurot.

füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine kõrge maksukoormuse tõttu hetkel pigem välistatud. Ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva maksukohustuse vähendamine laiendaks nii ettevõtluskonto kasutaja tegevusvaldkonda kui ka äriühingute võimalusi osta teenust ettevõtluskonto kasutajalt.

Sihtrühm: Sihtrühmaks on nii ettevõtluskonto kasutajad kui ka neilt teenuseid ostvad juriidilised isikud.

Hetkel riik juriidilistest isikutest, kes ettevõtluskonto kasutajalt teenuseid ostavad, ülevaadet ei oma. Tingitud on see sellest, et juriidilisel isikul ei ole kohustust isikustatult deklareerida ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasusid. Kuna juriidilisele isikule teenuse osutamisel tekib teenuse saajal täiendav tulumaksu tasumise kohustus, võib eeldada, et hetkel ostavad nad taolisi teenuseid üksnes piiratud mahus. Seega puudutab muudatus otseselt väga väikest osa juriidilistest isikutest.

Ettevõtluskonto kasutajaid on 2024. aasta 1. aprilli seisuga 23 848. Võib eeldada, et tingituna täiendavast maksukohustusest osutab üksnes väike osa neist teenuseid juriidilistele isikutele.

Konkreetsed ettevõtlusvaldkondi, mida muudatus puudutab, esile tuua ei ole võimalik, kuna personaalselt osutatavaid teenuseid pakutakse väga erinevates tegevusvaldkondades.

Mõju ulatus: Muudatuse jõustumisel väheneb teenustasu maksja maksukoormus. Juriidilise isiku täiendava tulumaksu osa moodustab ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes 20% kogukuludest. Tulumaksu kohustuse asendamisel sotsiaalmaksu maksmise kohustusega väheneb ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostval juriidilisel isikul täiendav maksukulu 34% ja kogukulud 6,8%.

Muudatuse järgselt asendub koondsummana tulumaksu deklareerimine isikustatult sotsiaalmaksu deklareerimisega. See suurendab juriidiliste isikute halduskoormust. Halduskoormuse kasv on pigem väike, kuna eeldada võib, et igapäevaselt ostab juriidiline isik eraisikust teenuspakkujalt teenuseid ikkagi väikeses mahus. Lisaks ei ole juriidilise isiku jaoks isikustatult tulude deklareerimise puhul tegemist uudse kohustusega, kuna hetkel tuleb enamik füüsilistele isikutele makstud tasudest deklareerida sama korra kohaselt.

Mõju ulatust ettevõtluskonto kasutajale on keeruline prognoosida, kuna võimatu on hinnata, kui suur osa teenustest jääb hetkel ettevõtluskonto kasutajatel osutamata teenuse ostja täiendava tulumaksukohustuse tõttu. Eeldada võib, et maksukoormuse vähendamine suurendab juriidiliste isikute motivatsiooni osta teenust ettevõtluskonto kasutajalt. See omakorda suurendab ettevõtluskonto kasutaja võimalusi taolisi teenuseid pakkuda.

Mõju avaldamise sagedus: Kuigi juriidilised isikud tellivad ettevõtluse tarbeks erinevaid füüsiliste isikute osutatavaid teenuseid, siis enamikul juhtudel esindab teenuse osutaja äriühingut või tegutseb ise ettevõtjana (nt FIE-na). Seega võib eeldada, et mõju sagedus on hetkel väike. Eelnõuga tehtava muudatuse tulemusel see ajas ilmselt siiski kasvab.

Ebasoovitavate mõjude risk: Juriidilised isikud võivad maksukoormuse vähendamise tulemusel hakata survestama võlaõigusliku lepingu alusel teenuseid osutavaid isikuid avama ettevõtluskontot. Kui hetkel võivad selle tulemusel väheneda ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised, siis tulumaksukohustuse asendamisel sotsiaalmaksukohustusega on mõju pigem väike. Lisaks tasandab maksukoormuse erinevust ka käesoleva eelnõuga tehtav ettevõtlustulu maksu määra tõus II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajatel. Viimati kirjeldatud juhul väheneks maksukoormus kõigest 5,5%, mis eelduslikult ei tohiks oluliselt suurendada survet asendamaks töösuhe näiliku ettevõtlusega.

Lisaks võib eeldada, et taoline mõjutamine ei ole väga laiaulatuslik. Hetkel ei laiene täiendav tulumaksukohustus avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutusele ega mitteresidendist juriidilisele isikule. Kuigi puuduvad andmed, kui suures ulatuses on nimetatud isikud viimastel aastatel ettevõtluskonto kasutajatelt teenust ostnud, saab teatavaid järeldusi teha võlaõigusliku lepingu tasude deklareerimisandmeid analüüsides. Kui

2018. aastal, mil ettevõtluskontot ei olnud võimalik veel avada, deklareerisid nimetatud isikud võlaõigusliku lepingu alusel tasude maksmist 35 119 inimesele 35,8 miljoni euro ulatuses, siis 2020. aastaks oli inimeste arv vähenenud 11%, kuid tulud olid samas suurusjärgus. 2022. aastal, palgatulude olulise kasvu perioodil, suurenesid ka nimetatud näitajad.

Andmeid detailsemalt analüüsid on mõneti suurem langus võlaõiguslike lepingute kasutamise arvus ja tuludes olnud avalik-õiguslike ülikoolide puhul, kelle kohta kogunenud info põhjal võib eeldada ettevõtluskontode aktiivsemat kasutamist. Võlaõiguslike lepingute arv vähenes Eesti suurimates ülikoolides 2019. aastal 17,1% ja tulud vastavalt 8%. Järgnevatel aastatel tulud taastusid, kuid inimeste arv langes veelgi ja pole tänaseni saavutanud 2018. aasta taset. Nende andmete põhjal võib järeldada, et maksukoormuse vähendamine võib mõjutada ettevõtluskonto kaudu teenuste osutamist äriühingutele, kuid see mõju ei ole eelduslikult suur.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõlemad mõjutatavad sihtrühmad (äriühingule teenust pakkuvad ettevõtluskonto kasutajad ja neilt teenuseid tellivad äriühingud), mõju ulatus ja sagedus väiksed ning ebasoovitavate mõjude riskid on pigem väiksed ja vähetõenäolised ning suuresti maandatud.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Eelnõu jõustumisel tuleb teha muudatus maksudeklaratsiooni TSD lisas 1 ja 2, kus tuleb tululiikide loetelu täiendada uue tululiigiga, millelt tasutakse üksnes sotsiaalmaksu. See omakorda tingib muudatuste tegemist maksuhalduri infosüsteemides. Eeldada võib, et vähesel määral suureneb maksuhalduri koormus maksumaksjate nõustamise osas.

Lisaks tuleb täiendada tulude ja sellelt tasutud sotsiaalmaksu osas toimuvat andmevahetust Sotsiaalkindlustusameti ja Tervisekassaga. Tegemist on isikustatud sotsiaalmaksuga, mis võetakse arvesse tagatiste määramisel, mistõttu tuleb muuta ka vastavaid arvestussüsteeme.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju Maksu- ja Tolliametile, Sotsiaalkindlustusametile ja Tervisekassale. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid kolme riigiasutust.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti, Sotsiaalkindlustusameti ja Tervisekassa töös. Tegemist on ametite jaoks tavapärase muudatusega, mis lahendatakse olemasoleva tööjõu abil.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

6.2 Kavandatav muudatus: Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine

Mõju valdkond: Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Kõrgema maksumäära kaotamine ettevõtluskontole laekunud tulult suurendab ettevõtluskonto kasutaja sissetulekut, mis omakorda parandab inimeste majanduslikku toimetulekut. Muudatus vähendab ka motivatsiooni jätta piirmäära ületavad tulud kontole kandmata ja motiveerib rohkem tulu teenima.

Sihtrühm: Sihtrühmaks on ettevõtluskonto kasutajad, kes on kalendriaasta jooksul teeninud enam kui 25 000 eurot. Kui 2019. aastal oli selliseid isikuid 3, järgneval kolmel aastal vastavalt 15, 40 ja 74, siis 2023. aastal oli neid juba 136. Seega puudutab muudatus vähem kui 0,9% ettevõtluskonto kasutajatest.

Mõju ulatus: Mõju ulatus sõltub ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu suurusest. Iga teenitud eurost, mis ületab 25 000 eurot, jääb muudatuse järgselt ettevõtluskonto kasutaja käsutusse 20

senti rohkem. 2023. aastal ettevõtlustulu maksu kõrgema määra alusel tasunud ettevõtluskonto kasutajate keskmine tulu oli 29 970 eurot. Seega vähenevad muudatuse tulemusel nimetatud isikute maksukulud keskmiselt 994 euro võrra aastas.

Mõju avaldumise sagedus: Kuna maksuarvestus toimub kumulatiivselt kalendriaasta kohta, suurendab maksukoormuse vähenemine ettevõtluskonto kasutaja käsutusse jäävaid vabasid vahendeid reeglina kalendriaasta lõpu poole, kui teenitud on vähemalt 25 000 eurot. Piirmäära ületamisel avaldub mõju regulaarselt ehk igakordsel tulu laekumisel ettevõtluskontole.

Ebasoovitavate mõjude risk: Ettevõtlustulu maksu määra langetamine mõjutab ka ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalseid tagatise. Need sõltuvad teatavas osas ettevõtlustulu maksu sotsiaalmaksuks kantavast osast, mistõttu vähendab maksumäära langetamine ettevõtluskonto kasutaja tagatise. Kõnealune muudatus mõjutab siiski üksnes neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes teenivad suhteliselt suurt tulu. Negatiivne mõju seisneb rahaliste hüvitiste (pensioni, ajutise töövõimetuse hüvitise, vanemahüvitise) mõningases vähenemises. Ravikindlustuskaitse on kõnealusel sihtrühmal jätkuvalt olemas, kuna muudatus mõjutab isikud, kes teenivad oluliselt enam kui ravikindlustuskaitse saamiseks kehtestatud kuumäär. Mõju riiklikule pensionile on samuti pigem väike, kuna 2021. aastal jõustus muudatus, mille kohaselt vähenes pensioni arvestusreeglites sõltuvus tasutud sotsiaalmaksu suuruselt. Lisaks tasandab I samba pensionile tekkivat mõningast negatiivset mõju käesoleva eelnõuga tehtav ettevõtlustulu maksu jagamise reeglite muudatus, kuna suureneb pensioni II sambasse kantav osa.

Suurim mõju tagatistele on neil, kes teenisid suurimat tulu, mis ettevõtluskonto kaudu on võimalik teenida. 40 000 eurot teenis 2023. aastal 15 ettevõtluskonto kasutajat. Samas peaks sellises ulatuses sissetulek võimaldama neil soovi korral sõlmida ka vabatahtlikku kindlustust, mis pakub täiendavat kaitset ravi- või pensionikindlustuse osas.

Koondhinnang mõju olulisusele: Muudatusega kaasnevat mõju võib hinnata väikseks, kuna mõju ulatus, sihtrühm ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid pigem väheolulised.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Kõrgema maksumäära kaotamine avaldab mõju väikeettevõtjate tegevusele, kuna vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukulusid ning sedakaudu suurendab motivatsiooni teenida täiendavat tulu. Lisaks vähendab see võimalust, et kõrgema maksumäära vältimiseks jäetakse 25 000 eurot ületavad tulud ettevõtluskontole kandmata.

Sihtrühm: Maksumäära langetamine tuludele, mis ületavad 25 000 eurot, vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukoormust. 2023. aastal oli 136 ettevõtluskonto kasutajat, kelle tulu ületas 25 000 eurot ja kelle tulu maksustati seda ületavalt osalt 40%-lise maksumääraga. Kõrgema määraga maksustatud tulu saajad teenisid nimetatud aastal 4,26 miljonit eurot ning ettevõtlustulu maksu tasuti sellelt 1,03 miljonit eurot. Kogu ettevõtluskonto raames teenitud tulust moodustas see 11,3% ja tasutud ettevõtlustulu maksust 13,3%. Seega puudutab muudatus väikest osa ettevõtluskonto kasutajatest.

Kuigi eeldada võib sihtrühma jätkuvat kasvu, siis nende osakaal aktiivselt tegutsevatest isikutest jääb ka lähiajal kindlasti väikeseks – seda nii võrreldes ettevõtluskonto kasutajate koguarvuga (alla 0,4%) kui ka töölepingu alusel tööd tegevate ja võlaõigusliku lepingu alusel teenuseid osutavate isikutega (alla 0,02%).

Mõju ulatus: Kõrgema maksumäära kaotamisel vähenevad enam kui 25 000 eurot aastas teeniva ettevõtluskonto kasutaja maksukulud.

Mõju avaldumise sagedus: Mõju avaldumise sagedust võib hinnata väikseks. Kõrgem maksumäär rakendub üksnes siis, kui kalendriaasta algusest on teenitud vähemalt 25 000 eurot, ning kõrgem määr rakendub pärast selle piirmäära täitumist.

Ebasoovitavate mõjude risk: Puudub

Koond hinnang mõju olulisusele: Muudatuste mõju võib pidada väikseks, kuna sihtrühma suurus, mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väikesed.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele - mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtluskontolt broneeritava maksusumma arvutab Maksu- ja Tolliamet pärast krediidiastutusest laekumise kohta andmete saamist. Seega toob kõrgema maksumäära kaotamine maksuhaldurile kaasa maksusumma arvutamise programmis muudatuste tegemise vajaduse.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust.

Mõju ulatus: Oodata ei ole olulist mõju senisele töökorraldusele, kuna puudutab väikest töölõiku maksuhalduri töös.

Mõju avaldumise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koond hinnang mõju olulisusele: Muudatuste mõju võib pidada väikseks, kuna sihtrühma suurus, mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike ning ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.3 Kavandatav muudatus: Ettevõtlustulu maksu määra ja selle jagamise reeglite muutmine

Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajate maksumäära suurendamine vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu, kuid suurendab sissemakseid pensioni II sambasse ja sedakaudu eelduslikult ettevõtluskonto kasutaja tulevast pensioni. Kehtiva jagamisskeemiga võrreldes suureneks nt aastas 25 000 eurot ettevõtluskonto kaudu teeniva inimese II sambasse standardmäära (2%) korral tehtavad sissemaksed 181,82 eurot 500 eurole, millele lisandub 4% sotsiaalmaksuks kantavast osast. Kõrgeima kogumispensioni makse määra (6%) valimisel oleks sama tulutaseme juures sissemakse oluliselt suurem ehk 1 500 eurot aastas. Muudatus võrdsustaks ettevõtluskonto kasutaja sissemakse suuruse samasuurt palgatulu teeniva inimese panusega II sambasse ja võimaldaks tulevikus saada suuremat pensioni.

Lisaks sellele vähendab eelkirjeldatud muudatus II sambaga liitunute jaoks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olevat tulu suurust. Edaspidi ei sõltu see enam asjaolust, kas ettevõtluskonto kasutaja on liitunud kogumispensioni II sambaga ning kõikide kasutajate jaoks on nõutav tulu piirmäär sama. See suurendab maksustamise erikorra lihtsust ja arusaadavust.

Sihtrühm: Ettevõtlustulu maksu jagamise skeemist kogumispensioni makse välistamine mõjutab neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes on liitunud II sambaga. 2023. aasta 7. detsembri seisuga oli II sambaga liitunud 12 322 ettevõtluskonto kasutajat (s.o 57,8% kasutajatest) ja mitteliitunud oli 8 985 (s.o 42,2% kasutajatest). Pensioni II sambasse teeb käesoleva aasta märtsi seisuga sissemakseid ligi 514 tuhat inimest. Seega puudutab muudatus ligi 2,4% sissemakseid tegevatest inimestest.

Mõju ulatus: Muudatus võib mõjutada sihtrühma otsuseid. Pensioni II samba raames on inimesel õigus otsustada nii pensioniskeemiga liitumise, sellest lahkumise kui ka maksemäära vabatahtliku suurendamise üle. Valikuvabadus on lai ja otsused tehakse vastavalt isiklikest eelistustest ja vajadusest. Nende täpset mahtu ei ole võimalik hinnata. Eelkirjeldatud otsused mõjutavad omakorda konkreetse ettevõtluskonto kasutaja puhul rakenduvat ettevõtlustulu maksu määra.

Muudatuse järgselt suurenevad pensioni II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja maksukulud 10%, kui ta jätkab kehtiva kogumispensioni makse määraga. 20% või 30%

suurenevad maksukulud juhul, kui isik on otsustanud kogumispensioni makse määra vabatahtlikult suurendada. Ettevõtluskonto kasutaja käsutusse jäävad vabad vahendid vähenevad eelkirjeldatud põhjusel vastavalt 2,5%, 5% või 7,5%.

Mõju avaldamise sagedus: Kõrgem maksumäär rakendub iga kord, kui tulud laekuvad ettevõtluskontole. Ettevõtluskonto kasutajal on võimalik teha pensioni II sambaga seotud otsuseid, mis omakorda muudavad ettevõtlustulu maksu määra. Pensioni II sambaga seotud valikuid saab teha kogumispensionide seaduses sätestatud tähtaegadel.

Ebasoovitavate mõjude risk: Muudatuse tulemusel võivad ettevõtluskonto kasutajad peatada või lõpetada sissemaksed pensioni II sambasse. Selle tulemusel vähenevad nende tagatised pensioni II samba osas. Selle realiseerumise tõenäosust on keeruline hinnata.

Kuigi muudatuse tulemusel pensioni II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja maksumäär tõuseb, laekub kogu täiendavalt kogutav ettevõtlustulu maksu osa tema isiklikule pensionikontole. See tõenäoliselt vähendab motivatsiooni lõpetada panustamine pensioni II sambasse. Liiasi on panuse suurus samaväärne töölepingu alusel töötava või võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutava isikuga. Riski maandamise üks võimalus on elanikkonna teadlikkuse tõstmine.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, ulatus ja ebasoovitavate mõjude riskid on väikesed ning sagedus keskmine.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldamisega seotud asjaolude kirjeldus: Maksumäär tõus võib avaldada mõju väikeettevõtjate tegevusele. Maksukoormuse kasv võib vähendada nende soovi tegeleda ettevõtlusega.

Sihtrühm: Ettevõtlustulu maksu jagamise skeemist kogumispensioni makse välistamine mõjutab neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes on liitunud II sambaga. 2023. aasta 7. detsembri seisuga oli II sambaga liitunud 12 322 ettevõtluskonto kasutajat (s.o 57,8% kasutajatest) ja mitteliitunud oli 8 985 (s.o 42,2% kasutajatest).

Mõju ulatus: Maksumäära tõusu tulemusel suurenevad ettevõtluskonto kasutaja maksukulud kuni 30%. Muudatus võib mõjutada sihtrühma otsuseid jätkata ettevõtluskonto kasutamist. Samas on pensioni II samba raames inimesel õigus otsustada nii pensioniskeemiga liitumise, sellest lahkumise kui ka maksemäära vabatahtliku suurendamise üle. Valikuvabadus on lai ja otsused tehakse vastavalt isiklikest eelistustest ja vajadusest. Eeltoodud valikuvabadust arvestades võib hinnata mõju ulatust väikeseks.

Mõju avaldamise sagedus: Krediidiasutus broneerib ettevõtluskontole tasu laekumisel maksusumma automaatselt ning kannab selle seaduses ettenähtud tähtajal Maksu- ja Tolliametile. Ettevõtluskonto kasutajal on võimalik teha otsuseid, mis maksumäära suurust muudavad. Pensioni II sambaga seotud otsuseid saab teha kogumispensionide seaduses sätestatud tähtaegadel.

Ebasoovitavate mõjude risk: Muudatuse tulemusel võivad ettevõtluskonto kasutajad lõpetada ettevõtluskonto kasutamise. Arvestades eelkirjeldatud valikuvabadusi, mille tulemusel on võimalik vähendada maksukulusid, on ebasoovitavate mõjude risk väike.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja ebasoovitavate mõjude riskid on väikesed ning sagedus keskmine.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldamisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtlustulu maksu suuruse arvutab Maksu- ja Tolliamet ning seda vahetult pärast krediidiasutusest ettevõtluskontole raha laekumise kohta info saamist. Hetkel tuleb ettevõtluskonto kasutaja II sambaga liitumist arvestada üksnes kogutud ettevõtlustulu maksu jagamisel. Edaspidi tuleb maksuhalduril lisaks

maksu jagamisele arvestada isiku II sambast tulenevaid kohustusi juba maksusumma määramisel ehk krediidasutusele maksusumma broneerimiseks info edastamisel. II samba muudatustest tingitud erinevate ettevõtlustulu maksu määrade ja jagamisskeemide rakendamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt täiendavaid IT-arendusi.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust. Tegemist on ameti jaoks tavapärase muudatusega, mis lahendatakse olemasoleva tööjõu abil.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti töös.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

6.4 Kavandatav muudatus: Ettevõtluskonto numbri avalikustamine

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtluskonto numbri avalikustamine mõjutab ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostvaid isikuid. Võimalus kontrollida esitatud andmete õigsust maandab teenuse ostja täiendava maksukohustuse tekkimise riski. Muudatus välistab võimaluse, et ettevõtluskonto on küll avatud ja teenuse ostjale on näha ettevõtluskonto omamise fakt, kuid teenitav ettevõtlustulu suunatakse muule pangakontole. Seega vähendab muudatus kuritarvituste võimalusi ja tõhustab sedakaudu maksukogumist.

Kuritarvituste täpset mahtu ei ole võimalik hinnata, kuna see selgub üksnes kontrolli käigus. Kontonumbri õigsuse kohta on esitatud maksuhaldurile järelepärimisi, millest võib järeldada, et taoline risk eksisteerib ja maksumaksjatel on soov seda maandada.

Sihtrühm: Ettevõtluskonto kasutajatelt teenuseid ostvad isikud, kellel teenustasu ettevõtluskontole mittekandmisel tekiks tööjõumaksude tasumise kohustus. Seega hõlmab sihtgrupp kõiki füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes ostavad teenuseid ettevõtluskonto kasutajalt. Kuna juriidilisele isikule teenuse osutamisel tekib teenuse saajal täiendav maksukohustus, võib eeldada, et hetkel ja ka tulevikus ostavad juriidilised isikud taolisi teenuseid üksnes piiratud mahus.

Mõju ulatus: Kui teenustasu maksja kannab ettevõtluskonto kasutaja osutatud teenuse eest tasu kontole, mis ei ole ettevõtluskonto, peaks ta taolise info selgumisel tasuma lisaks kontole kantud summale täiendavalt tööjõumakse kuni 71,7% makstud teenustasult. Sellele võivad lisanduda maksuintressid.

Selle riski maandamiseks on edaspidi maksumaksjal võimalik kontrollida maksuhalduri kodulehelt ettevõtluskonto kasutaja esitatud andmete õigsust. Tegemist on pigem vähese ajakuluga andmete kontrolliga, kuna piisab isikut identifitseeriva isikukoodi sisestamisest maksuhalduri vastavasse avalikku päringusse ning vastus sellele (ettevõtluskonto number) kuvatakse ekraanile automaatselt.

Maksuhalduri kodulehel on võimalik teha erinevaid avalikke päringuid ja maksumaksja jaoks on eelduslikult tegemist tuttava teenusega. Kõnealuse päringu puhul ei ole tegemist seadusest tuleneva kohustusliku kontrolliga, vaid ühe võimalusega maandada täiendava maksukohustuse tekkimise riski.

Mõju avaldamise sagedus: Risk maksuarvestuses eksida tekib igakordselt füüsilisele isikule teenustasu makstes. Riskide maandamiseks tuleks ettevõtluskonto kontonumbrit kontrollida enne ettevõtluskontole teenustasu maksmist.

Ebasoovitavate mõjude risk: Muudatus võib suurendada teenust ostvate isikute halduskoormust, kuna andmete olemasolul tuleks ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostval

isikul edaspidi enne ettevõtluskontole ülekande tegemist kontrollida maksuhalduri veebilehelt ettevõtluskonto kasutaja esitatud andmete õigsust. Kuna tegemist ei ole väga ajakuluka toiminguga ega uudse teenusega, suurendab see maksumaksja halduskoormust marginaalselt.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus väikesed ning ebasoovitavad riskid väheolulised.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtlustulu maksu maksja ja ettevõtluskonto numbri avalikustamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt IT-arendust, mis võimaldab kuvada oma kodulehel päringupõhiselt ettevõtluskonto andmeid.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti töös. Tegemist on ameti jaoks tavapärase muudatusega, mis lahendatakse olemasoleva tööjõu abil.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Äriühingule teenuse osutamisel täiendava tulumaksukohustuse asendamine sotsiaalmaksukohustusega tingib arvestussüsteemide ja andmevahetuse täiendamist nii Maksu- ja Tolliametis, Tervisekassas kui ka Sotsiaalkindlustusametis.

Ettevõtlustulu maksu määra ja maksu jagamisreeglite muutmine ning ettevõtluskonto numbri avalikustamine eeldab maksuhalduril täiendavate IT-arenduste tegemist oma arvestussüsteemides ja päringumootorites. Eeldatav kulu ettevõtlustulu maksu määraga seotud muudatustele, deklaratsioonil uue väljamakse liigi tegemisele ja muudatustele andmevahetusteenuses (muuta on vaja 11 teenust) on ca 85 000 eurot. Eelkirjeldatud kulutus tehakse Rahandusministeeriumi haldusala ülekantavatest vahenditest.

Arenduskulud võivad lisanduda ka Tervisekassal ja Sotsiaalkindlustusametil. Viimati nimetatud asutuse arendusvajadus võib puudutada nii SKAIS1, SKAIS2 kui ka STAR infosüsteemi. Arendusvajaduse Tervisekassas ja Sotsiaalkindlustusametis tingib üksnes sotsiaalmaksu baasi laiendamine ettevõtluskonto kasutajatele makstud teenustasule.

Juriidilisel isikul ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva tulumaksukohustuse kehtetuks tunnistamine ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamine

Juriidilise isiku maksukoormus vähesel määral langeb, mistõttu võib prognoosida mõningast laekumise vähenemist. Eeldada võib, et mingi osa võlaõigusliku lepingu alusel teenuseid osutavaid isikuid avavad ettevõtluskonto ja nende tulud maksustatakse ELMS-i alusel. Samas võib muudatuse tulemusel suureneda väikeettevõtjate tegevus, mistõttu pikemas vaates maksude laekumine kasvab.

Tabel 2. Juriidilisel isikul ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva tulumaksukohustuse kaotamise ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamise mõju riigieelarvele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
EVKga liituvate inimeste arv	8 540	12 810	17 081	21 351
Vähemlaekumine in kohta, € aastas	-189	-198	-208	-218
Mõju valitsussektori positsioonile, mln €	-1,6	-2,5	-3,5	-4,7

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine

Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine 40 000 euroni vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukoormust ja ettevõtlustulu maksu laekumist.

Tabel 3. Ettevõtlustulu maksu määra (20%) rakendamise piirmäära tõstmise mõju riigieelarvele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Inimeste arv	144	173	207	249
Mõju valitsussektori positsioonile, €	-160 650	-192 780	-231 336	-277 603

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

Tulevikus võib eeldada ettevõtluskonto kasutajate arvu ja teenitava tulu kasvu, mis omakorda suurendab ettevõtlustulu maksu laekumisi, tasandades muudatusega tekkivat vähemlaekumist.

Ettevõtlustulu maksu jagamise reeglite muutmine

Ettevõtlustulu maksu ja selle jagamise reeglite muutmine selliselt, et kohustusliku kogumispensioni maksed lisanduvad ettevõtlustulu maksu standardmäärale (20%), suurendab nii tulu- kui ka sotsiaalmaksu laekumist. Lisaks suurendab muudatus makseid II sambasse. Mõju erinevate maksude lõikes on toodud tabelis 3.

Tabel 4. Ettevõtlustulu maksu jagamise reeglite muutmise mõju maksulaekumisele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Maksubaas	43 971 441	46 104 056	48 178 738	50 219 466
Ettevõtlustulu maks, 20%	9 673 717	10 142 892	10 599 322	11 048 283
Mõju tulumaksu laekumisele, €	259 454	272 038	284 279	296 321
Mõju sotsiaalmaksu laekumisele, €	-99 558	-104 387	-109 084	-113 704

Laekumine II sambasse¹¹, €	378 754	397 124	414 994	432 572
--	---------	---------	---------	---------

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

8. Rakendusaktid

Eelnõu ei sisalda volitusnorme, mistõttu uusi rakendusakte ei kavandata. Sotsiaalmaksuseaduses tehtava muudatuse tõttu on vaja muuta rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ kehtestatud lisa 2 ja 3, kus tuleb tululiikide loetelu täiendada uue tululiigiga, millelt tasutakse üksnes sotsiaalmaksu. Kuna eelnõuga tühistatakse ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel äriühingul tekkiv tulumaksukohustus, tuleb muuta ka sama määruse lisa 7 (TSD lisa 6). Selle lisa koodi 6080 selgitustest tuleb välja võtta tekst „ning füüsilisele isikule teenuse osutamise eest makstud lihtsustatud ettevõtlustulu summa“.

ELMS-i täiendamine §-ga 7¹ tingib Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määrus nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ muutmise. Rakendusakti kavand on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa 1).

9. Seaduse jõustumine

Maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumidele eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ja arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksu- ja Tolliametile ning LHV Pank AS-le. Eelnõule saanud ettepanekud on koos arvamustega kajastatud seletuskirja lisa 2. lisa 2).

18.04.2024

¹¹ Arvutuste aluseks on prognoositud keskmine kogumispensionide makse määr ehk 2,44%.